

DOI 10.24144/2077-6594.1.1.2021.227154
УДК 614.253.5/378.22/001.89

Слабкий Г.О.¹, Миронюк І.С.¹, Брич В.В.¹, Білак-Лук'янчук В.Й.¹,
Корольчук О.Л.¹, Бутусов О.С.¹, Гуцол І.Я.¹, Качур О.Ю.², Фейса І.І.¹

Актуальні питання організації науково-виробничої практики магістрів громадського здоров'я

¹ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна

²Міжнародний Європейський Університет, м. Київ, Україна

g.slabkiy@ukr.net

Слабкий Г.А., Миронюк І.С., Брич В.В.,
Білак-Лук'янчук В.И., Корольчук Е.Л., Бутусов А.С.,
Гуцол И.Я., Качур А.Ю., Фейса И.И.
**Актуальные вопросы организации
научно-производственной практики
магистров общественного здоровья**

Slabkiy G.O., Myronyuk I.S., Brych V.V.,
Bilak-Lukianchuk V.J., Korolchuk O.L., Butusov O.S.,
Hutsol I.Ya., Kachur O.Yu., Feisa I.I.
**Topical issues of organization
of scientific-and-production practice
of masters of public health**

Вступ

В Україні активно формується система громадського здоров'я яка потребує підготовки кваліфікованих кадрів [1]. Це мають бути кадри з новим набором компетенцій, які в змозі вирішувати задачі громадського здоров'я в кризових ситуаціях [2,3]. Стійкість системного та розвиток кадрового потенціалу належить до пріоритетів нової Європейської політики «Здоров'я-2020» [4]. Всі 53 держави-члени Європейського регіону ВООЗ прийняли рішення про створення нових спільних основ політики – Здоров'я-2020. Їх загальна мета – «значно поліпшити здоров'я і підвищити рівень добробуту населення, скоротити нерівності стосовно здоров'я, зміцнити охорону громадського здоров'я та забезпечити наявність універсальних, соціально справедливих, стійких і високоякісних систем охорони здоров'я, орієнтованих на людину». При цьому оптимальне використання ресурсів в секторі охорони здоров'я і в першу чергу кадрових має ключове значення [5,6]. Нові кадри мають втілювати політику збереження та зміцнення здоров'я і попередження захворювань [7,8]. Громадське здоров'я це система наукових, політичних, економічних, медико-соціальних заходів, спрямованих на організацію зусиль суспільства, державних та недержавних інституцій, громад та окремих осіб щодо зміцнення здоров'я, профілактики захворювань, продовження активного і працездатного віку шляхом забезпечення умов, за яких люди можуть бути здоровими, а також заохочення до здорового способу життя [9]. У центрі уваги громадського здоров'я є поліпшення здоров'я та якості життя шляхом профілактики і відновлення захворювань та усунення чинників, що негативно впливають на здоров'я, шляхом контролю детермінант здоров'я і формування здорового способу

життя. Сучасна практика громадського здоров'я вимагає ефективної діяльності міждисциплінарної команди фахівців [10]. В Європейському регіоні ВООЗ використовується визначення громадської охорони здоров'я, яке запропонував Acheson: «наука і практика попередження хвороб, продовження життя і зміцнення здоров'я за допомогою організованих дій, до яких вдається вся спільнота» [11]. На підготовку до рішення завдань громадського здоров'я під час навчання в магістратурі для студентів важливе значення має науково-виробнича практика.

Мета: дослідити та представити методологію організації науково-виробничої практики магістрів громадського здоров'я в УжНУ.

Матеріали та методи

В ході виконання роботи матеріалами дослідження стали робоча програма науково-виробничої практики магістрів громадського здоров'я в УжНУ та наукові публікації із зазначеної теми. Методами дослідження стали бібліосемантичний метод та метод структурно-логічного аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення

Науково-дослідна практика магістрів за спеціальністю громадське здоров'я в УжНУ організовується відповідно до «Робочої програми навчальної дисципліни», яка розглянута і затверджена рішенням кафедри наук про здоров'я, схвалена науково-методичною комісією та затверджена деканом факультету здоров'я та фізичного виховання університету.

Метою «Науково-дослідної практики» є підготовка фахівців спеціальності 229 Громадське здоров'я за

освітнім ступенем магістр відповідно до державних стандартів, встановлених освітньо-кваліфікаційною характеристикою та освітньо-професійною програмою підготовки, є професійне формування майбутнього фахівця, здатного використовувати набуті знання для самостійної науково-дослідної роботи та методики її проведення; підбір фактичного матеріалу для написання дипломної роботи, виходячи із аналізу та оцінки стану здоров'я населення, факторів які його формують, що вирішуються у дослідженні; проведення статистичної обробки даних наукового дослідження.

За результатами проходження науково-дослідної практики студенти повинні вміти:

- розробляти програму та план наукового дослідження;
- розрахувати необхідну величину вибірки дослідження;
- визначити методи (параметричні або непараметричні), які необхідні для проведення оцінки вірогідності результатів дослідження;
- провести оцінку достовірності отриманих результатів статистичного дослідження;
- розрахувати показник відносного ризику;
- розрахувати показник відношення шансів;
- провести аналіз отриманих результатів дослідження;
- здійснювати статистичну обробку первинних даних із застосуванням методів біостатистики; – розрахувати основні демографічні показники;
- розрахувати основні показники захворюваності;
- інтерпретувати дані щодо оцінки стану здоров'я населення;
- проводити аналіз та оцінку впливу соціальних, економічних, індивідуальних детермінант на стан здоров'я населення;
- оцінювати ризики та планувати відповідні дії у випадках надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я;
- проводити аналіз та визначати основні тенденції щодо захворюваності на найважливіші соціально-значущі та небезпечні інфекційні захворювання;
- проводити аналіз та визначати основні тенденції щодо захворюваності на найважливіші соціально-значущі неінфекційні захворювання;
- провести презентацію досліджень щодо основних детермінант, які чинять вплив на здоров'я у розрізі різних груп населення в Україні, основних тенденцій захворюваності на інфекційні та неінфекційні хвороби;
- розробляти заходи з первинної, вторинної та третинної профілактики захворювань.
- використовувати основні методи моніторингу чинників довкілля та проводити аналіз їх впливу на стан здоров'я людей;
- оцінювати ризики та планувати відповідні дії у випадках надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я;

- застосовувати принципами організації заходів, спрямованих на профілактику порушень здоров'я населення.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань та здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК7);
- здатність працювати в міжнародному контексті;
- здатність бути критичним і самокритичним.

Фахові:

- здатність оцінювати основні демографічні та епідеміологічні показники, інтерпретувати та порівнювати значення і тенденції зміни основних детермінант, що чинять вплив на здоров'я у розрізі різних груп населення в Україні, Європейському регіоні та світі, застосовувати основні поняття та концепції епідеміології та статистики при плануванні, проведенні та інтерпретації результатів досліджень;
- здатність визначати пріоритети громадського здоров'я, проводити оцінку потреб сфери охорони здоров'я, пропонувати науково обґрунтовані заходи та розробляти відповідні висновки та стратегії;
- здатність формулювати висновки, розробляти прогнози та проводити аналіз впливу різних детермінант на здоров'я населення, визначати потреби різних груп населення щодо здоров'я, базуючись на інформації отриманої із систем епідеміологічного нагляду;
- здатність застосовувати етичні та правові принципи по відношенню до плануванню дизайну досліджень, збору даних, розповсюдженню та використанні результатів досліджень.

Відповідно до освітньої програми «Науково-дослідної практики», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (табл. 1).

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування програми науково-дослідної практики наведено в табл. 2.

Базами проходження студентами навчально-наукової практики являються заклади та установи, які професійно займаються питанням здоров'я населення на різних рівнях управління, є потенційними місцями працевлаштування випускників та забезпечують належні умови виконання студентами програми практики.

Таблиця 1. Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ПР1
Розуміти, як організовувати дослідження на відповідних рівнях та обирати для цього відповідні дизайни досліджень	ПР2
Критично інтерпретувати факти та знаходити обґрунтовані рішення	ПР4
Оцінювати, інтерпретувати та порівнювати основні епідеміологічні та демографічні показники, значення детермінант здоров'я у розрізі різних груп населення в Україні, Європейському регіоні та світі	ПР7
Визначати пріоритети і проводити оцінку потреб громадського здоров'я в конкретній ситуації	ПР8
Слідувати етичним принципам та нормам права при плануванні досліджень, зборі інформації та її використанні	ПР20

Таблиця 2. Очікувані результати навчання з дисципліни

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Показувати глибинні знання та системне розуміння теоретичних та практичних концепцій в галузі охорони здоров'я	ПР1
Організовувати, будувати наукові дослідження, здійснювати пошук, проводити аналіз фахової інформації, порівнювати епідеміологічні та демографічні показники різних груп населення, здійснювати інтерпретацію результатів	ПР2, ПР7
Оцінювати інформацію з різних джерел щодо потреб громадського здоров'я, дотримуватися етичних норм при проведенні дослідження, зберігати конфіденційність результатів дослідження	ПР4, ПР8, ПР20

Кожний студент на період проходження практики отримує індивідуальне завдання, яке пов'язано із вивченням або практичним рішенням конкретних задач громадського здоров'я в межах діяльності закладу практики та при цьому загальним завданням для всіх студентів є збір (уточнення) необхідної первинної інформації для написання магістерської кваліфікаційної роботи.

Вибір бази практики залежить від вибраної студентом та затвердженої теми магістерської роботи.

Згідно укладених університетом договорів базами проходження науково-дослідної практики для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 229 Громадське здоров'я освітньої програми «Громадське здоров'я є Закарпатський обласний центр громадського здоров'я, Закарпатський обласний лабораторний центр МОЗ України, Закарпатський обласний медичний центр психічного здоров'я та медицини залежностей, Обласний клінічний фтизіопульмонологічний лікувально-діагностичний центр, Закарпатський обласний клінічний шкірно-венерологічний диспансер, Асоціація «Парасолька» (Швейцарія), БО «Комітет медичної допомоги в Закарпатті, Одеський обласний центр громадського здоров'я, Львівський обласний центр громадського здоров'я та інші заклади і установи. На базі практики створюються безпечні умови для проходження практики та умови виконання програми практики.

Вибір баз проходження студентами навчально-наукової практики проводиться за узгодження із студентами. Бази проходження студентами навчально-наукової практики затверджуються наказом ректора університету.

Студенти-практиканти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно подати керівнику практики звітну документацію, що вимагається програмою практики й скласти диф. залік з практики.

Структура проходження практики студентами представлена в табл. 3.

За результатами проходження науково-дослідницької практики студенти здають диференційований залік. Форми контролю і критерії оцінювання представлені в робочій програмі практики і з ними можна ознайомитися на сайті кафедри.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням результативності проходження магістрами громадського здоров'я науково-виробничої практики.

Висновки

Представлено методологію організації науково-виробничої практики магістрів громадського здоров'я в УжНУ, яка має забезпечити її результативне проходження студентами.

Таблиця 3. Структура практики (4-й семестр)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Форма навчання: денна		
	Усього	у тому числі	
індивідуальна робота		самостійна робота	
Організація та практика науково-дослідної роботи			
Інструктаж з охорони праці на робочому місці	4	2	2
Складання індивідуального плану проходження практики	4	2	2
Ознайомлення з базою практики та роботою закладу	26	16	10
Проведення запланованого дослідження	120	80	40
Оформлення звітної документації та захист результатів проходження практики	26	20	6
Всього разом	180	120	60

References

1. Shafransky VV (ed). Annual report on the state of health of the population, the sanitaryepidemic situation and the results of activity of the health care system of Ukraine. MOZ Ukrayiny, DU «UISD MOZ Ukrayiny». – Kyiv, 2016.
2. Kosenko AA, Stvolinskiy IU. Development of a system of incentives for medical personnel to increase the availability and quality of medical care. Zamestitel' glavnogo vracha: lechebnaya rabota i meditsinskaya ekspertiza. 2014; 4: 86–91.
3. Yuryev VK, Kuchumova NG, Vitenko HB et al. On the issue of assessing the professional activities of medical personnel. Problemy gorodskogo zdravookhraneniya. – 2011; 16: 288–290.
4. Health 2020. Fundamentals of European politics and strategy for the 21st century. <http://www.euro.who.int/ru/health-topics/healthpolicy/health-2020-the-european-policy-forhealth-and-well-being>.
5. Bilynska MM. Cross-sectoral cooperation as a basis for assessing the impact of political decisions on the environment in Ukraine. Derzhavne upravlinnya – teoriya i praktyka: elektron. nauk. fakh. vyd. 2007; 1. <http://www.academy.gov.ua/ej1/txts/Bilinska.htm>.
6. European action plan for strengthening public health capacities and services. – Kopengagen: Yevropeyskoye regional'noye byuro VOZ, 2012 (dokument EUR/RC62/12).
7. On approval of the Concept of development of the public health system: rozporyadzhennya KMU vid 30.11.2016; 1002-r. <http://www.kmu.gov>.
8. Anishchenko OV, Moiseyenko RO, Slabky HO et al. Positive experience in reforming the health care of the regions. Kyiv, 2011.
9. Moskalenko VF, Gulchiy OP, Gruzieva TS et al. Public health: a textbook for students of higher medical institutions of IV level of accreditation. Vinnitsa, 2013: 13–18.
10. Avramenko TP, Zhalilo LI, Martyniuk OI et al. Development of public administration of health care reform in Ukraine at the regional level: state, problems, prospects: guidelines. Kyiv: NADU, 2013.
11. Public Health in England: The Report of the Committee of Inquiry into the Future Development to the Public Health Function. Chmn. Sir D.Acheson (Command Paper) Paperback – 1 Jan 1988.

Дата надходження рукопису до редакції: 05.01.2021 р.

Мета: дослідити та представити методологію організації науково-виробничої практики магістрів громадського здоров'я в УжНУ.

Матеріали та методи. В ході виконання роботи матеріалами дослідження стали робоча програма науково-виробничої практики магістрів громадського здоров'я в УжНУ та наукові публікації із зазначеної теми. Методами дослідження стали бібліосемантичний метод та метод структурно-логічного аналізу.

Результати. В статті представлено методологію організації науково-виробничої практики магістрів громадського здоров'я в УжНУ.

Висновки. Представлена методологія має забезпечити результативне проходження студентами виробничої практики.

Ключові слова: громадське здоров'я, магістри, науково-виробнича практика, організація.

Цель: исследовать и представить методологию организации научно-производственной практики магистров общественного здоровья в УжНУ.

Материалы и методы. В ходе выполнения работы материалами исследования стали рабочая программа научно-производственной практики магистров общественного здоровья в УжНУ и научные публикации по названной теме. Методами исследования стали библиосемантический метод и метод структурно-логического анализа.

Результаты. В статье представлена методология организации научно-производственной практики магистров общественного здоровья в УжНУ.

Выводы. Представленная методология должна обеспечить результативное прохождение студентами производственной практики.

Ключевые слова: общественное здоровье, магистры, научно-производственная практика, организация.

Objective: to study and present the methodology of organization of scientific-and-production practice of masters of public health in UzhNU.

Materials and methods. The syllabus of scientific-and-production practice of masters of public health in UzhNU and scientific publications on the topic were used as the materials of research. Bibliosemanitic method and method of structural-and-logical analysis were applied in the course of study.

Results. The methodology of the organization of scientific-and-production practice of the masters of public health in UzhNU is proposed in the article.

Conclusions. The presented methodology should ensure the effective of work of the students during scientific-and-production.

Key words: public health, masters, scientific-and-production practice, organization.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflicts of interest: absent.

Відомості про авторів

Слабкий Геннадій Олексійович – д.мед.н., професор, завідувач кафедри наук про здоров'я ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; 88000 м. Ужгород, пл. Народна, 3 (далі – УжНУ).
g.slabkiy@ukr.net.

Миرونюк Іван Святославович – д.мед.н., професор, професор кафедри наук про здоров'я УжНУ.

Брич Валерія Володимирівна – к.мед.н., доцент, доцент кафедри наук про здоров'я УжНУ.

Білак-Лук'янчук Вікторія Йосипівна – к.мед.н., доцент кафедри наук про здоров'я УжНУ.

Корольчук Олена Ласлівна – к.н. з держ. упр. доцент кафедри наук про здоров'я УжНУ.

Бутусов Олександр Дмитрович – к.екон.н., доцент кафедри наук про здоров'я УжНУ.

Гуцол Іванна Ярославівна – асистент кафедри наук про здоров'я УжНУ.

Фейса Іван Іванович – старший викладач кафедри громадського здоров'я УжНУ.

Качур Олександр Юрійович – д.мед.н., професор кафедри клінічних дисциплін Міжнародного Європейського Університету; 03187, Київ, просп. Академіка Глушкова, 42-В.